

Zvuková stránka a grafémika češtiny

slabika = sylaba

- nejmenší přirozená jednotka při artikulaci
- v některých jazycích platí – slabika nese význam
- neplatí pro češtinu !!!
- slabika ≠ morfém
 - morfém může být i neslabičný *v-pas-ova-t*
- žena = stejný počet jednotek, ale jiná segmentace
 - *že.na* 2 slabiky
 - *žen-a* 2 morfémy

typy slabik

- 1) podle (ne)přítomnosti přízvuku
 - přízvučná
 - nepřízvučná
- 2) podle zakončení
 - otevřená = zakončená vokálem *ko.le.no*
 - zavřená = zakončená konsonantem *roz.dám*
- + tzv. pobočná slabika = slabika s pseudovrcholem
 - sonora **m n ň r l j** před obstruentem
 - *jsem, lže*

otevřené VS zavřené slabiky

- v češtině častější otevřené

CV 60 % *pi.vo, krá.lík*

CCV 10 % *pro, sto.če.ná*

V 5 % *a, o.ko*

- nejčastější typ zavřených

CVC 17 % *vůl, pok.lad*

cvičení

- *Šla jsem na procházku s pudlem.*
1. segmentujte na slabiky
 2. určete délku slova v počtu slabik
 3. určete, zda se jedná o otevřené/zavřené slabiky + najděte pobočné slabiky

cvičení: řešení

- *šla*
- *jsem*
- *na*
- *pro.cház.ku* i *pro.chá.zku*
- *s*
- *pu.dlem* i *pud.lem*

cvičení: řešení

- *šla* 1
- *jsem* 1
- *na* 1
- *pro.cház.ku* i *pro.chá.zku* 3
- *s* 0
- *pu.dlem* i *pud.lem* 2

teorie CVCV = teorie strict CV

- slabičná struktura = lineární řetězec pravidelně se střídajících konsonantických C a vokalických V pozic
- IPA znak pro slabičnou hranici = .

krá.lík

CCV.CVC

vlá.ček

CCV.CVC

pi.vo

CV.CV

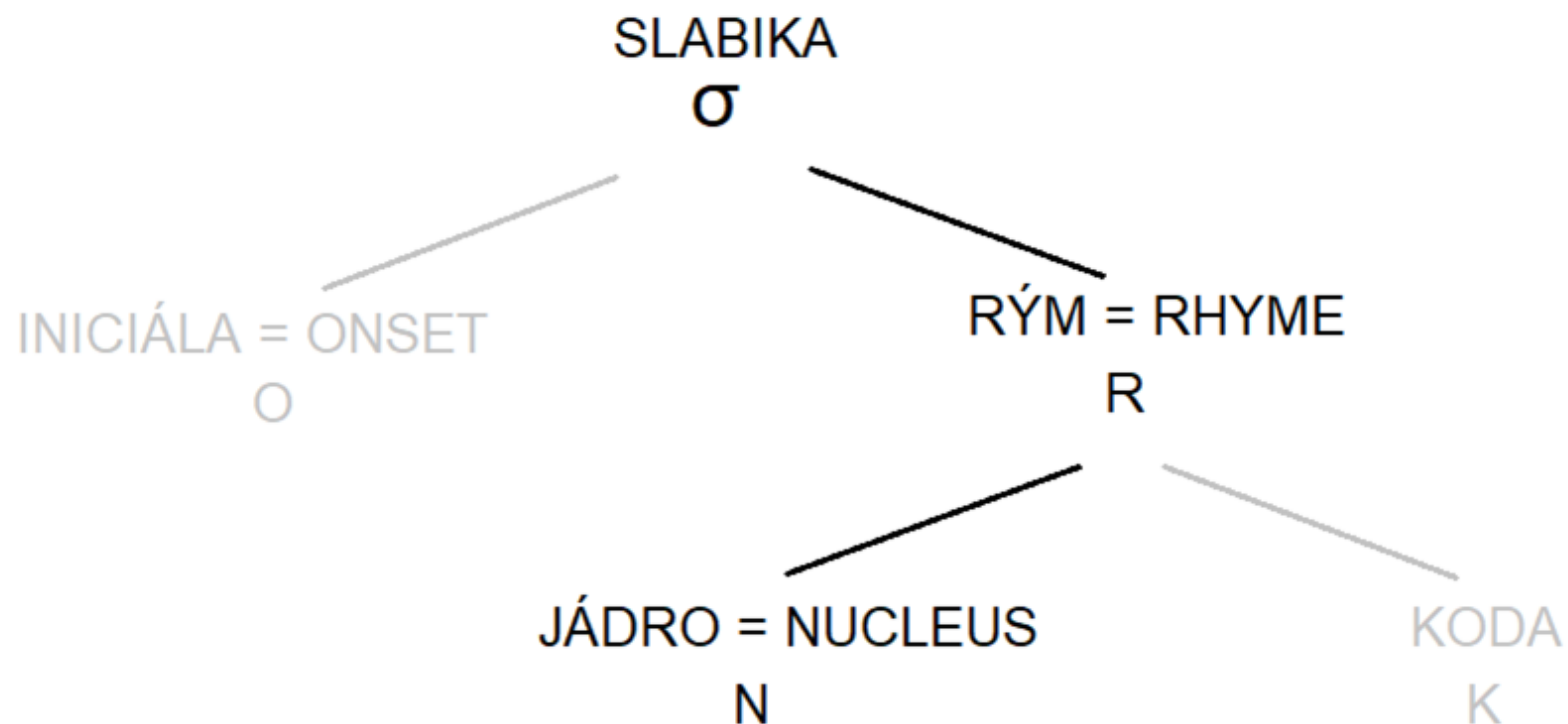
cvičení

- vymyslete slova s následující slabičnou lineární strukturou:
 - CV
 - CCV
 - CVC
 - VC
 - CV.CVC
 - CV.CV
 - CCV.CVC
 - CCV.CV

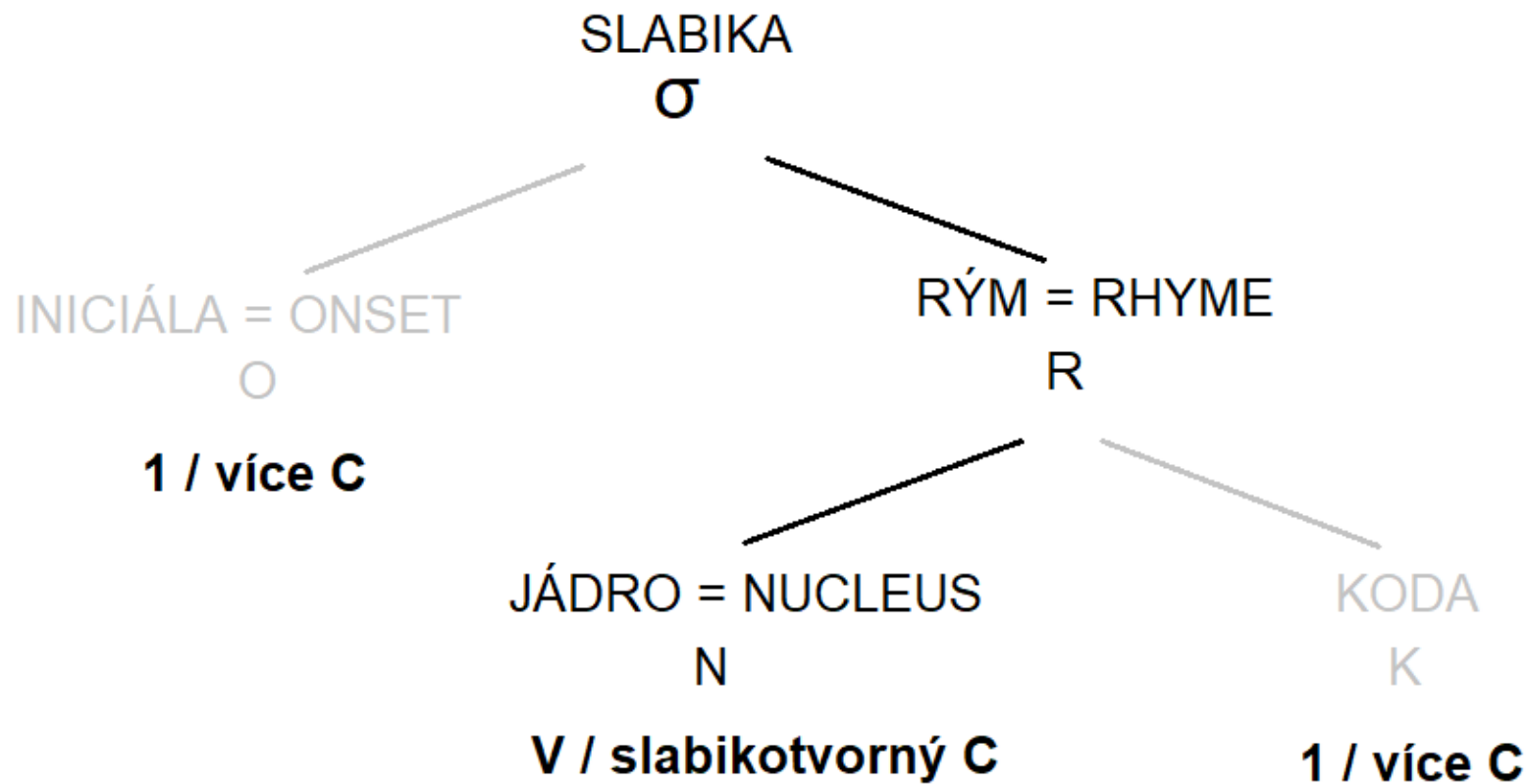
cvičení

- vymyslete slova s následující slabičnou lineární strukturou:
 - CV na
 - CCV pro
 - CVC kam
 - VC on
 - CV.CVC do.šel
 - CV.CV do.mů
 - CCV.CVC pře.šel
 - CCV.CV pro.dá

hierarchická struktura slabiky

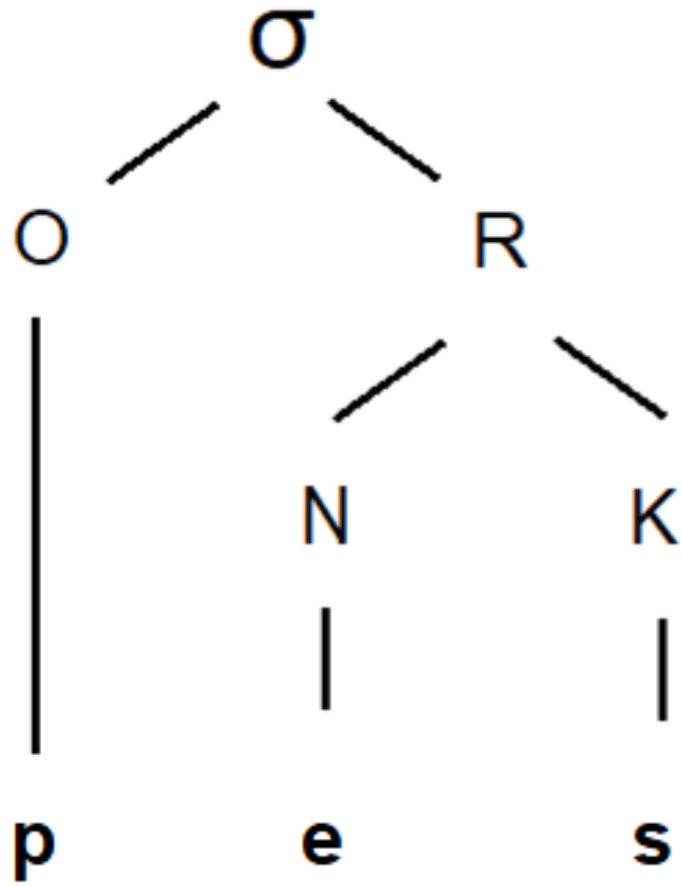
hierarchická struktura slabiky

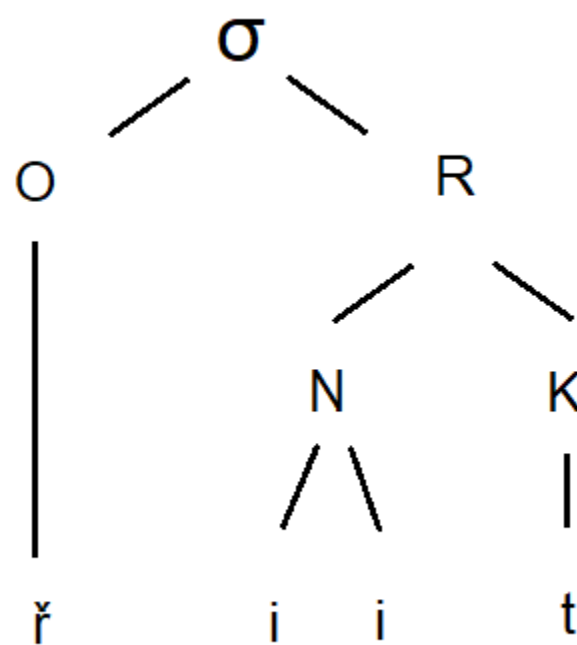
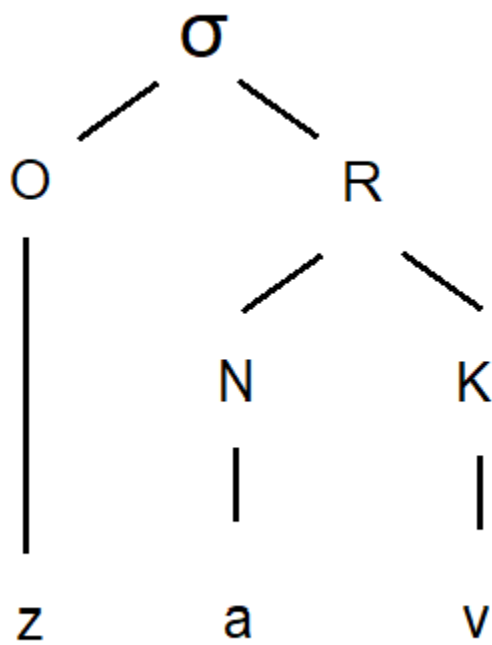
hierarchická struktura slabiky

- onset-rhyme model
- **jádro slabiky = nukleus**
 - všechny jazyky obsazují hláskou s nejvyšší sonoritou, typicky vokály
 - nutná pozice
- **svahy slabiky**
 - konsonanty okolo jádra
 - nemusí být přítomny **o.ko**
 - a) **iniciála** = onset = pretura (v češtině 1–5 hlásek)
 - b) **koda** = restriktura (v češtině max 3 hlásky) → otevřené/zavřené slabiky

pes

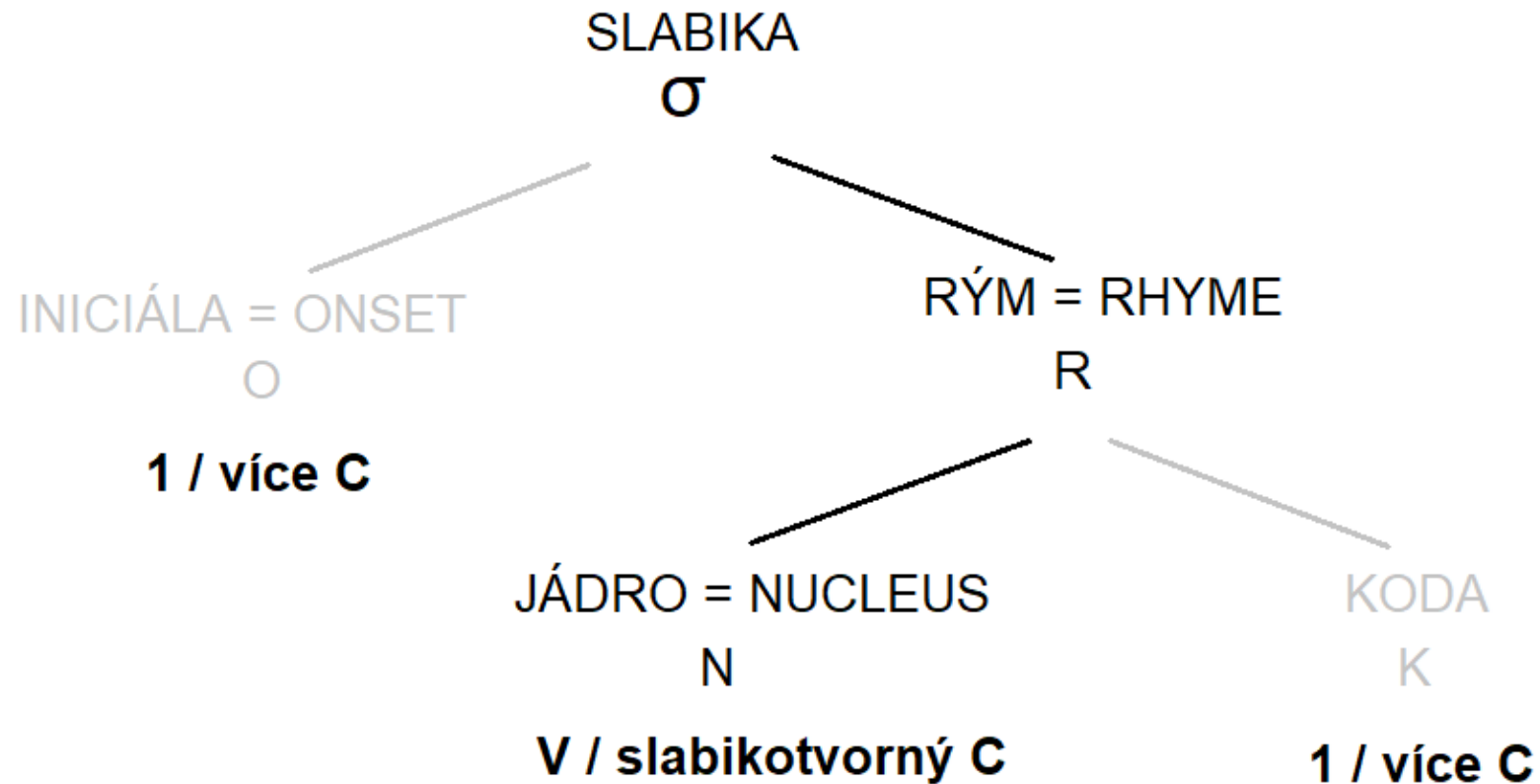

zav.řit

cvičení

- zakreslete hierarchickou strukturu slabik v zadaném slově

cvičení

- zakreslete hierarchickou strukturu slabiky
- perník, strom, kopec, srnka, divočák, zmrzlina, dárek, grog, trh, lotr, zmije, zbraň, želva, králík, morče, slabika, nuda, hra, hůlka, zjev, jsem, přehrada, stůl, most, pohled, nádrž, bunkr, příští, zkouška, Vánoce

syllabifikace dle Zikové (2014)

- 1) princip maximální iniciály
- 2) princip sonority

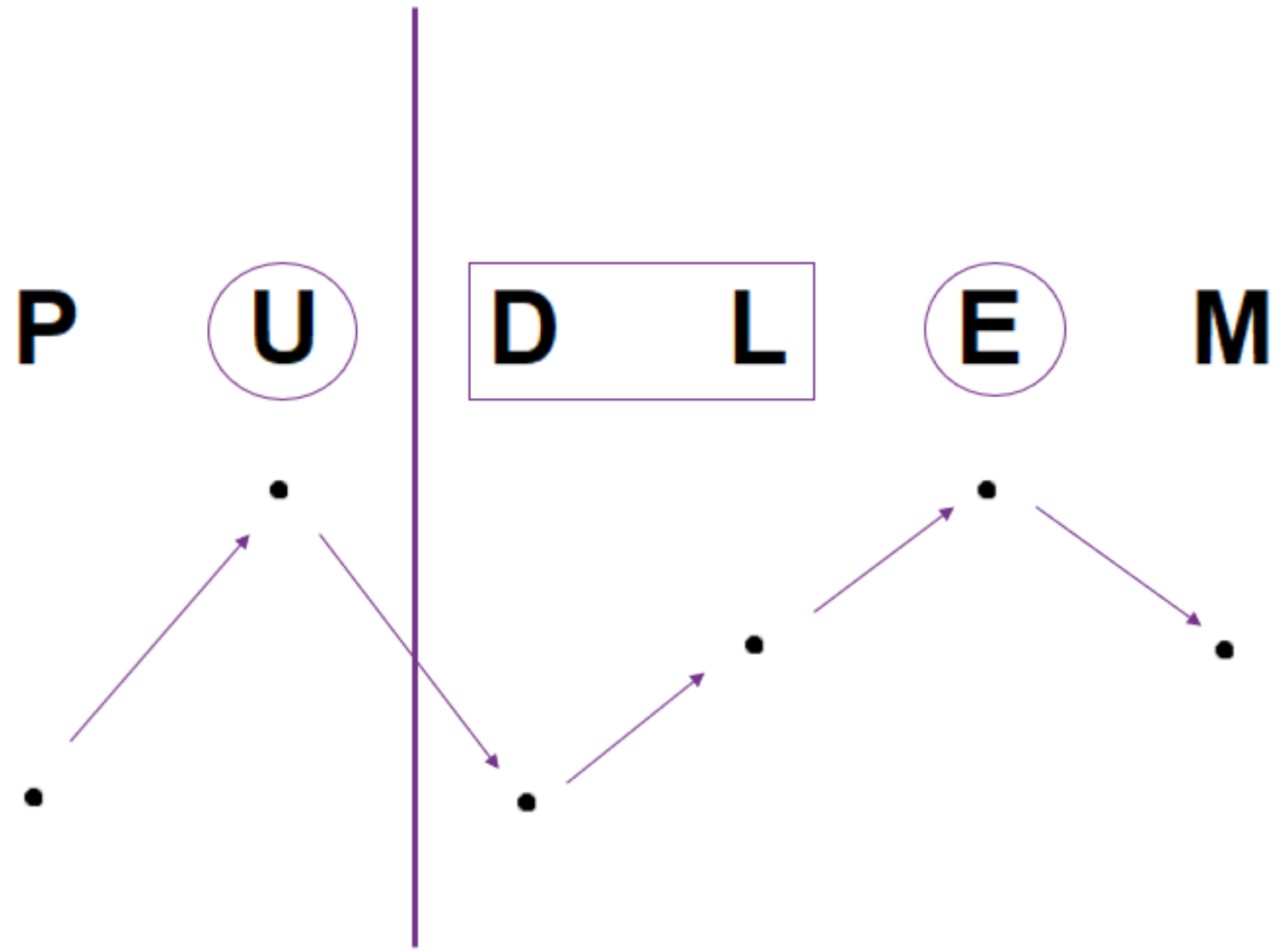
princip maximální iniciály

- intervokalický C v maximální možné míře sylabifikován jako iniciála

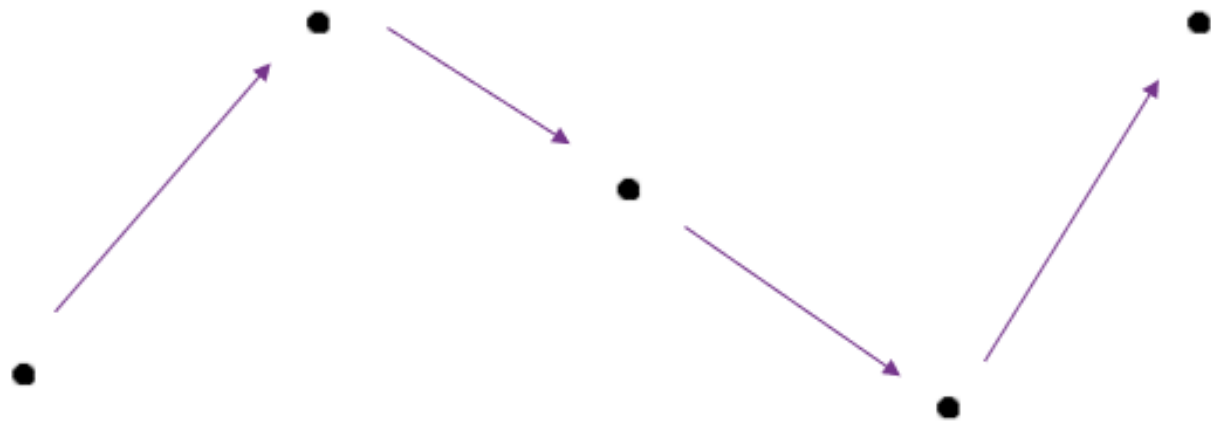
• *oko* → o.ko ~~ok.e~~

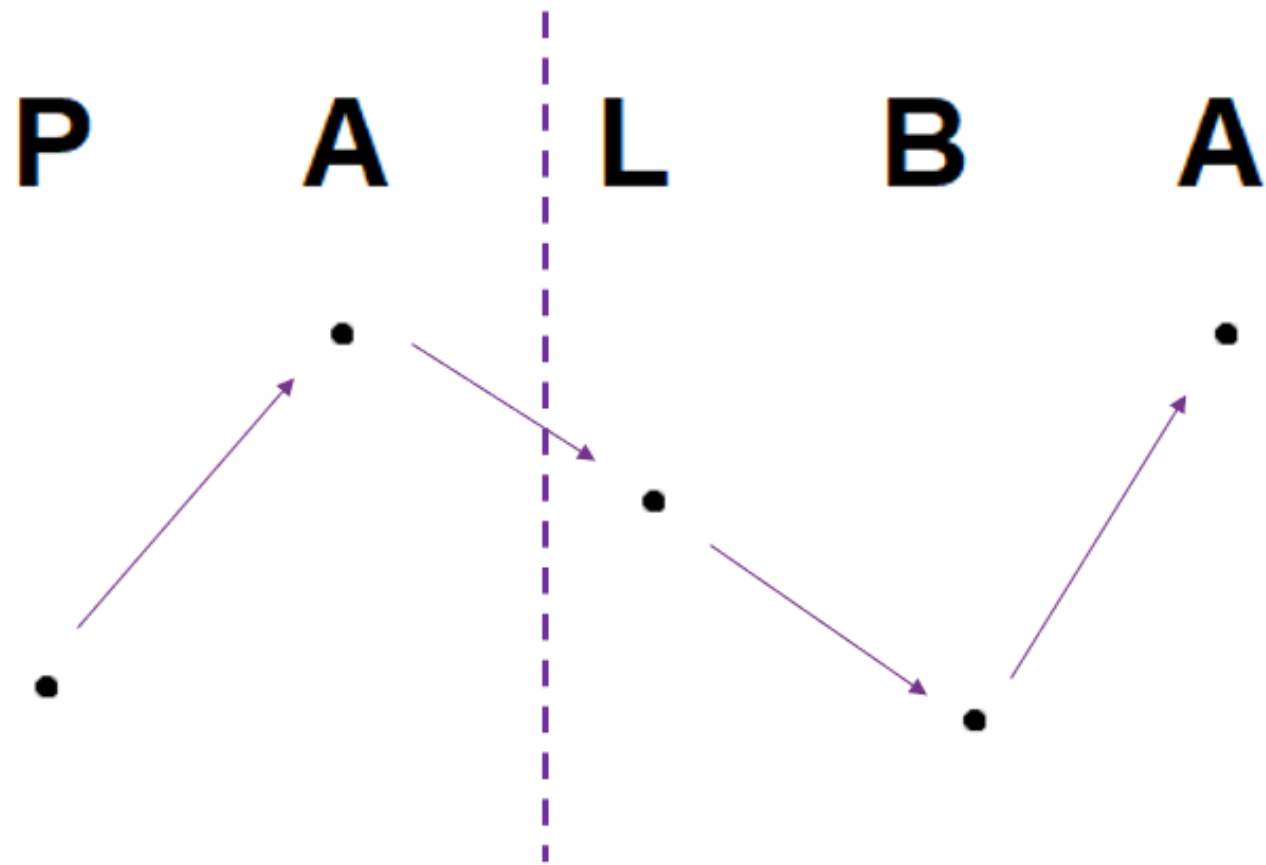
- platí i pro C sousedící s likvidami *r/l*

• *pudlem* → pu.dlem ~~pu.dlem~~

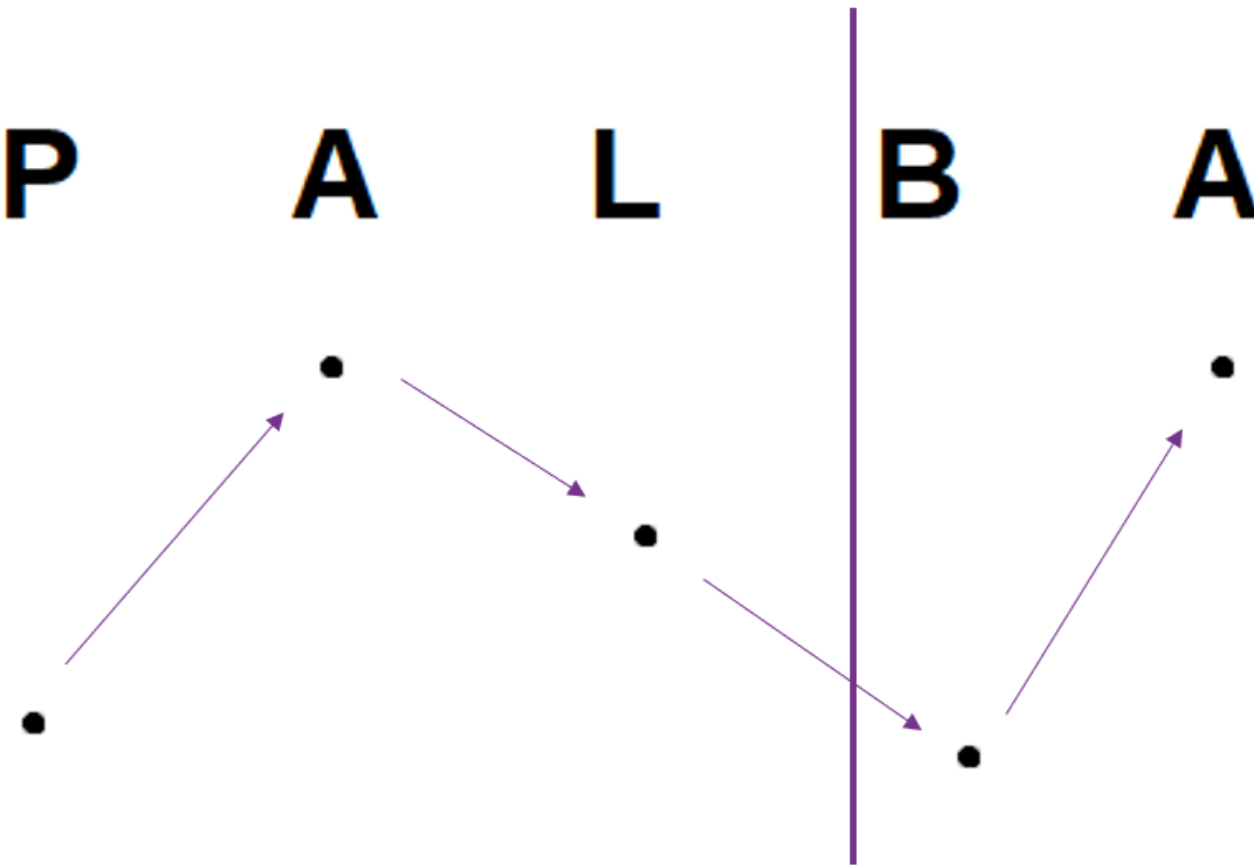

P A L B A

P **A** **L** **B** **A**

K I L O G R A M

